

Met instemming haalt Stanley Jones eenige woorden aan van Einstein, die deze geleerde ook op Rusland toepast: „Ik ben er van overtuigd, dat elk autocratisch systeem van geweld onvermijdelijk wordt gevolgd door degeneratie, want geweld trekt onvermijdelijk de slechte elementen in een volk aan. De tijd heeft bewezen, dat zelfs de meest superieure tyrannen altijd gevolgd worden door schurken.“³⁾

Het meest verbaast de schrijver ons na al het voorgaande, wanneer hij op eenmaal zegt dat het „dwaasheid is om te spreken van een bereken van een christelijk doel met marxistische wapenen, en dezelfde, die met zekerheid spreekt over het welslagen van het nieuwe vijfjarenplan, waarschuwt ons later, dat we er in moeten slagen om de nieuwe constructie van de wereld te stellen onder Gods leiding en macht, want anders „loopt alles in de war, zoals nu in Rusland de boel in het honderd schijnt te loopen.“⁴⁾

Neen, op eens is er geen sprake meer van eenig vertrouwen: „Het communisme leeft op 'toogenblik van een stroovertje van optimisme, in den grond is het cynisch. Een eeuw van schepend-sociale kracht is nooit tot bloei gekomen“ op den stam van het cynisme.“

Stanley Jones wisselt uitroepen van bewondering af met kreten van afgrijzen, beide reeksen van exclamaties hebben menigmaal betrekking op hetzelfde object. Soms richt hij zich tegen het Marxisme op een wijze, die de meest felle tegenstander hem niet zou verbeteren: „In de moraal van het bolsjewisme is de bitterheid, de haat en de wraakgedachte van Marx, den stichter, opgenomen... Deze geest van den stichter vinden we terug in het gehele systeem, en het gif ervan heeft groote bloedvlekken van haat en wraak gevormd op het kleed van het communisme, die er uitzien als wonden, en ook in geest en wezen bloedvlekken zijn. En ze zijn nog ongegenezen.“⁵⁾

De impulsieve natuur van den schrijver drijft hem tot een reeks uitspraken, waarin de eenheid wordt gemist. Zijn aphorismen werken daardoor verwarrend en verliezen hun kracht.

Het ideaal, dat Stanley Jones zich stelt, wordt evenmin bevorderd door de wijze waarop hij de sociaal-economische structuur van Rusland en van de Westersche samenleving teekent. De voorstelling, die hij geeft, is wel zeer simplistisch. Met geen woord reikt hij over de gecompliceerde economische politiek van Stalin; over haar afwijkingen van het zuivere communistisch karakter, b.v. op het gebied van de loonen en van de distributie der goederen, lezen we niets. Stanley Jones schijnt slechts dat ééne verlossende woord: coöperatie te kennen en hij meent waarlijk met dat woord het huidige Rusland te kunnen karakteriseren, hetgeen hem wel niet verhindert om één keer de Russische maatschappelijke organisatie een door den Staat gesocialiseerd kapitalisme te noemen. Wie, zoals hij, het bolsjewisme afwijst om het gebrek aan vrijheid, om den dwang, om de meedoogenloosheid, om al het ruw vergoten bloed en om den materialistisch-atheïstischen grondslag, mag niet tegelijkertijd een samenleving, die doorwoerd is met zulke gebreken, eeren als een „maatschappij met een zedelijker grondslag dan die van het Westen“, mag haar zelfs geen oogenblik een coöperatie noemen. En evenmin is het boek van Stanley Jones geschikt om den lezer ook maar bij benadering een zuiveren indruk te geven van de Westersche samenleving. Het beeld dat daarvan is geteekend, bestaat slechts uit een enkele lijn, die fors is getrokken, waardoor het geheel aandoet als een caricatuur. Die samenleving is niet te verklaren uit het zelfzuchtig streven om rijk te worden en de zwakken te vertrapen, in haar leeft niet alleen „het winstbejag en de concurrentie“. Is het rechtvaardig om te zeggen dat het „surplus van de industriewinst, die behoorde te worden aangewend om het levensniveau van velen omhoog te brengen, gebruikt wordt om van één man een berg te maken“? In onze samenleving met haar dynamisch karakter, met haar veelheid en verscheidenheid van motieven, zijn lang niet altijd „de bergen ontstaan ten koste van de dalen“, vinden we zeker niet steeds „aan den voet van elken berg van financieel succes het dat der financiële nooden“. De processen die haar gedaante hebben gevormd, kunnen met eenvoudige geologische beelden niet worden weergegeven.

Stanley Jones roert ongetwijfeld zeer gewichtige vraagstukken aan, hij legt menigmaal den vinger op de wondeplekken in onze samenleving, hij doet ons soms op een indrukwekkende wijze luisteren naar de stem der „ontferden“.

Maar wie de noodklok luidt, wie de Christenen van alle landen wil samenroepen om hen te bewegen als één man te strijden voor hun Koninkrijk, moet aan de schare betere voorlichting geven omtrent de gevaren, die hen van binnen en van buiten bedreigen, dan Stanley Jones in zijn nieuwste boek doet. Belangrijke gedeelten zijn slechts

— helaas — geschikt om verwarring te stichten.

De principiële bezwaren tegen menige uitzetting en oplossing, die hij geeft, zijn bovendien talrijk; we denken b.v. aan zijn begrip „Koninkrijk Gods“. Wij moeten die bezwaren nu laten rusten, vele aangehaalde zinnen zullen bij de lezers reeds sterke tegenspraak hebben ontmoet. De wijze waarop hij Christus laat oordeelen over de Russische toestanden en de voorstelling die hij daarvan geeft, is eigenlijk verschrikkelijk. Waar toe moeten toch zijn oppervlakkige formuleeringen dienen, wie geeft hem het recht hier in den naam van Christus te spreken? En wat moeten we denken van zijn verrukking over „Christus' opstanding in Rusland“? Er zijn grenzen!

Men leze echter het boek zelf om een volledige indruk te krijgen van hetgeen de schrijver ziet als de „eisch van den dag“ en oordeele.

A.

B. t. B.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Abessynië en de Zending.

Vanouds was Abessynië een christelijk land. In het begin der 4de eeuw is daar het christendom gebracht vanuit Egypte. Afhankelijkheid van de Egyptische kerk had tengevolge, dat de daar heersende monophysitische geloofsbelijdenis ook in Abessynië overgenomen werd. Dat is tot op vandaag zoo gebleven.

Geen wonder dan ook, dat Rome in den loop der eeuwen telkens getracht heeft deze scheurkerk weer aan zich te onderwerpen. De groote kans daartoe heeft de Roomsche Missie gehad omstreeks 1500. De Portugeezen redden toen het rijk van den Negus van een dreigende Mohammedaansche vloedgolf, vroegen voor hun hulp echter de onderwerping aan Rome. Deze werd beloofd.

1541 kwamen de eerste Jezuiten in het land, die er een eeuw lang hebben gewerkt onder Roomsche vorsten.

De nationalistische reactie daartegen werd echter te sterk. De Roomsche missionarissen werden gedwongen het land te verlaten.

Zoo kon de oude kerk zich handhaven. In het tegenwoordige keizerrijk Abessynië behoort het grootste gedeelte der bevolking in naam nog tot deze oude christelijke kerk.

Men schat hun aantal op ongeveer drie miljoen. Het overige gedeelte bestaat voor de helft uit heidenen, die zich echter niet kunnen handhaven tegenover de andere mohammedaansche helft, die steeds meer opdringt.

Prof. Westermann, de groote Afrika-kenner, schatte in 1914 het aantal Mohammedanen in Abessynië op 500.000, maar hun getal is in de laatste 20 jaren minstens verdubbeld.

In dit land nu heeft de protestantsche zending voet aan wal gekregen. De eerste poging daartoe is vanuit Engeland ondernomen door de „Christian Mission Society“ (C. M. S.).

Zoals zoo vaak in de geschiedenis der zending, was het ook nu weer als door toeval, dat de aandacht op Abessynië viel. Een Abessynische monnik had op aanraden van den Franschen consul in Alexandrië den Bijbel in zijn landstaal vertaald. Zijn manuscript werd ontdekt door een Engelsch zendeling, die het in 1818 naar Engeland bracht. In overleg met de C. M. S. ging het Britsch-Bijbelgenootschap er toe over om groote gedeelten van dit manuscript te drukken.

Na jaren wachten kregen een paar Engelsche zendelingen de kans Abessynië binnen te komen. In het onherbergzame land werden ze vriendelijk ontvangen. Een oorlog tusschen verschillende stammen maakte echter een einde aan de regering van den vorst, op wiens bescherming de zendelingen aangewezen waren. Ze moesten het land verlaten. Zoo werd, het was 1843, de eerste poging verijdeld.

Toen de burgeroorlog door koning Theodorus bedwongen was, daagden er voor de zending hoopvoller tijden. De eerste zendeling der C. M. S. in Abessynië, Gohal, was ondertusschen bisschop in Jeruzalem geworden. Deze hield steeds het oog op zijn vroeger arbeidsterrein. En toen de tijd hem gunstig scheen, zond hij enkele mannen uit, hem door „Vader Spittler“, de stichter van het Evangelisten-huis „St. Chrischona“ bij Basel, ter beschikking gesteld. 1855 kwamen deze bij Theodorus aan en werden met open armen ontvangen. Vooral op den Semietischen volksstam der Falascha richtte deze hun aandacht.

Het veelbelovende werk onder dezen stam lokte ook de Londensche Zendingsvereniging, terwijl de Schotsche Jodenzending ook twee Chrischona-broeders zond. Enkele jaren slechts mochten deze mannen daar eensgezind arbeiden.

Intusschen ontwikkelde de toestand in het land zich in voor de zending ongunstigen zin. Het kwam zelfs zóo ver, dat de vorst alle Europeanen, ook de zendelingen, gevangen zette in de bergvesting Magdala. Twee jaren hebben ze daar moeten zuchten, tot een Engelsch leger hen bevrijdde. De binnenlandsche toestand liet toen een verder

verblijf der zendelingen niet toe. Met het bevrijdingsleger verlieten ze het land.

De verbinding met de christen-geworden Falascha wisten ze echter intact te houden. Toch was het eerst in 1922 weer mogelijk om den arbeid onder dezen stam opnieuw aan te vangen.

Toen de bevrijde zendelingen met hun bevrijders Abessynië in het Zuiden verlieten, werd er in het Noorden van het land een nieuwe poging gewaagd om het Evangelie ingang te doen vinden. Ditmaal door de Zweedsche zending. Vanuit Zweden waren twee zendelingen uitgezonden om in die streken een nieuw arbeidsveld te vinden.

Via Massaua kwamen ze Abessynië binnen en kozen den stam der Kunama tot hun werkterrein. Conflicten tusschen de grensstammen daar maakten hun den arbeid bijna onmogelijk. Door de Kunama in een hachelijk oogeblik trouweloozen in den steek gelaten, moesten de beide Zweden zich 1870 terugtrekken naar het tegenwoordige Italiaansche Erythra.

In deze Italiaansche kolonie hebben ze tot op vandaag zich kunnen handhaven. Zwaar hebben ze het echter te verduren. Aan alle kanten wordt hun arbeid door de koloniale regeering bemoeilijkt. De oorzaak daarvan behoeven we niet ver te zoeken. De Roomsche koloniale regeeringen hebben met de protestantsche zending in hun gebieden niets op en waar ze kunnen, bemoeilijken zij den arbeid der zending. Reeds heeft de regeeringsinstantie in Erythra den Zweedschen zendelingen doen weten, dat op het binnenkomen van nieuwe zendingskrachten geen prijs gesteld wordt. Dat beteekent vroeg of laat het einde van de Protestantische zending in Erythra. De zending is er nu in den haar restenden tijd zooveel mogelijk op uit, de inlandsche gemeenten zelfstandig te maken, voor het geval dat de Zweedsche zending er niet meer geduld zal worden.

In Abessynië zelf brak met de troonsbestijging van den tegenwoordigen keizer voor de zending een zeer gunstige tijd aan. De keizer is de zending zeer welwillend gezind. De United Presbyterian Mission heeft, daardoor aangemoedigd, in 1919 een poging gedaan om in Abessynië een grooten arbeid op te zetten. Dank zij fabelachtige sommen, haar uit Amerika ter beschikking gesteld, is haar dit gelukt.

Een geweldig hospitaal en vooral een landbouwproefstation doen ons het echt-Amerikaansche karakter van deze zending kennen. Ook de schoolarbeid werd door deze zending grootscheeps aangepakt. Het verzet van de inlandsche geestelijkheid daartegen is door den keizer gebroken.

Ook de Zweedsche zending heeft naast de Amerikaanse dankbaar gebruik weten te maken van de opnieuw geboden gelegenheid om in Abessynië te werken. De keizer had zelf op zijn Europa-reis in Zweden met deze zending kennis gemaakt en zijn belangstelling is de zending zeer ten goede gekomen.

Ook de Deutsche zending heeft in Abessynië weer gezocht naar arbeidsgelegenheden. In 1927 is de Hermannsburg-zending in het Westen van Abessynië begonnen. De kosten van dezen arbeid gaan de krachten van deze kleine groep echter ver te boven.

Naast deze internationale protestantsche zending werkt sinds 1839 ook de roomsche missie weer in Abessynië. De Lazaristen en Capucijnen staan hier op voorpost.

Van eenige wrijving of concurrentie was tot dusver geen sprake. Rustig kon de protestantsche zending arbeiden.

Ook bij het dreigend oorlogsgevaar hebben ze den raad van den keizer om het land te verlaten, niet willen opvolgen. Zij kenden hun plaats en meenden in deze hachelijke omstandigheden de hun toevertrouwde stammen niet te mogen verlaten.

Welke gevolgen echter de Italiaansche overval op Abessynië voor de zending hebben zal, is niet vooruit met zekerheid te zeggen. Mocht Italië de overwinning behalen en Abessynië aan zich onderwerpen, dan beteekent dit zeer waarschijnlijk het einde van de protestantsche zending daar.

De houding der Italiaansche regeering tegenover de Zweedsche zending in Erythra spreekt hier boekdeelen en doet het ergste vreezen. Dan krijgt Rome de groote kans en de missie zal daarvan gebruik weten te maken.

Op een ander m.i. nog erger gevolg van den Italiaanschen roofoverval moge hier nog kort gewezen worden, een gevolg, dat niet alleen de zending in Abessynië, maar in heel de wereld treft.

Het conflict Italië-Abessynië is n.l. niet alleen door Mussolini, ook door de nationalistische bewegingen in Afrika en Azië gemaakt tot een rassen-conflict. En nu kan het niet anders of de aanval van het blanke Italië op het Afrikaansche Abessynië zal de tegenstelling blank-zwart nog meer verscherpen. In heel Afrika zal opnieuw het wachtwoord opgeld doen: Afrika voor de Afrikanen. En de zending uit het blanke Europa zal machteloos staan tegen de hoogoplaaiende vlammen van rassenhaatstocht en rassenhaat. De reactie zal over heel de wereld gevoeld worden. Dat is misschien het meest te duchten gevaar dat de zending in de gegeven situatie bedreigt.

T.

v. d. L.

mp

In ons nr. uit het „Cem“ (van 15 Aug. Dezelfde artikel, hetw iets over den schrijver geg

Hij legde en gaf u uw eco onderverne leeft, doch beschikt

Natuurlijk Testament, c hij in Chris de woestijn. zelf uitgeleg onderhouder Zijn onderho middel, gebe God het beve in den regel nu uit het ge aldus:

Den kin mensch n leven daa om het no wilde; da berekening stem van beschaafd het aller Israël leve ring kom

Gezien in zoo kwaad

Maar de den auteur s immers, onr (Siphre 'Ek echte Jood, den hoek. G zuiver exeg led, maar in hun alleg uitlegging h bindt — zo Joodsche sch de zijnen ee lezen:

Volgens brood in ben. „Gij dat is m Om u te c van brood Gods beve

Onder affelden v de Halach De Hala werkte we het leven Jodendom dan ook h tot ontwil tendom st de Halach het Christ het omgek stane Chr aanvang,

Aan het e het woord Wat daaror schrijver zel

Het Jod al zou dez versteening Jodendom hart en g middel he wat men schijnlijk met een e deeling, v benaming de Talmc regeling v houden. D dat bij gos wekt en a richt wor zin, betoel woords is plaatsen.

Dat met u uit Deut. in niet meer h schrijver h Deuteronom vrij zijn var